

Громада СХІД

ДЛЯ ЛЮДЕЙ, ПРО ЛЮДЕЙ

безкоштовно

№6
2019

ЗМІНИ

НА ЛЮДЕЙ ПОДИВИТИСЯ, СЕБЕ ПОКАЗАТИ

Бізнеси зі Сходу України презентували свою продукцію на виставці у Києві 8-9 листопада

Майже 200 підприємств Донеччини та Луганщини привезли до столиці на виставку «Схід-Експо 2019» товари харчової промисловості, текстиль, кераміку, соляні вироби, IT-технології, 3D-принтери тощо.

У виставковому центрі відбувся ярмарок, де учасники пропонували свою продукцію відвідувачам. Також майстри та майстрині зі Сходу провели майстер-класи з гончарства, вишивання, хенд-мейду та інших ремесел.

За оцінкою організаторів, бізнес-виставку відвідало понад 3 000 гостей.

Вже традиційна виставка-презентація «Схід-Експо 2019» поєднана з можливістю проведення ділових переговорів, пошуку партнерів та клієнтів з інших регіонів України, країн ЄС та світу.

У попередні роки її проводили у Львові, Києві, Краматорську та Северодонецьку. У 2017-2018 роках заходи відвідали більше 6 500 людей, 190 компаній місцевих виробників презентували свою продукцію, 70% учасників встановили нові ділові відносини з партнерами.

«Схід-Експо 2019» реалізовано Програмою ООН із відновлення та розбудови миру за фінансової підтримки Європейського Союзу, урядів Польщі, Японії та у партнерстві з Донецькою, Луганською та Запорізькою обласними державними адміністраціями.

● Михайло ЧЕРНИХ/Громада

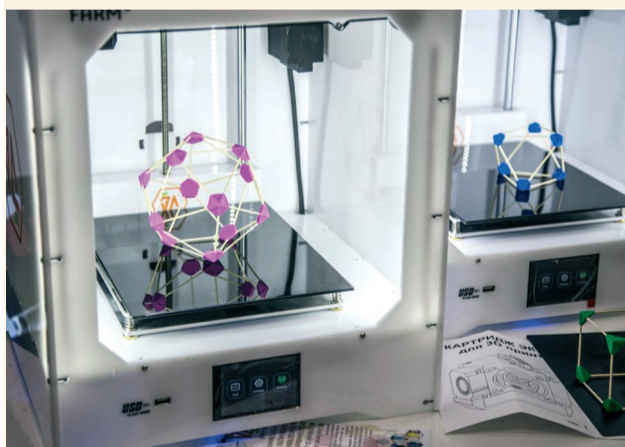

Фото: Олександр МАСЛОВ/Громада

ВІД РЕДАКЦІЇ

ВСІМ ТЕПЛА!

Шановні наші читачі! Ось і закінчилися теплі дні, попереду в нас немінуча зима, яку маємо зустріти з посмішкою і готовністю взятися за відкладені справи. Заварюйте міцний чай, пірняйте у ковдрочку, влаштовуйтеся зручніше - у нашій газеті на вас чекає багато цікавого і корисного.

А чи знали ви, що листопад в усьому світі – місяць чоловіків? По-перше, 19 листопада святкується Міжнародний день чоловіків. Прагнення надати належне ролі чоловіків у суспільстві підтримують понад 60 країн світу, які відзначають цей день з 1999 року. По-друге, якщо ви чоловік, то цього місяця у вас є нагода не голитися. Адже протягом всього листопада по світу триває щорічна акція, коли неголеними обличчями «сильна стать» намагається привернути увагу до проблем із чоловічим здоров'ям.

Не в останню чергу йдеться про здоров'я психічне. Так склалося, що чоловіки менше переймаються своїм станом та не шукають допомоги в разі виникнення труднощів. Вони більше, ніж жінки, схильні вживати алкоголь, аби «розв'язати» проблему. Таке «самолікування» значно погіршує якість життя чоловіків, ба навіть вони самі скорочують собі віку. Так, у Великобританії самогубства є ключовою причиною

смерті серед чоловіків до 50 років. Схожа ситуація в США.

В Україні тривалість життя чоловіків на десять років менша, ніж жінок. Передчасно вбивають українських чоловіків передусім алкоголь, куріння, погане харчування та поширене зневажливе ставлення до свого здоров'я. Також на пригнічений стан чоловіків, що спричиняє хвороби, впливають відсутність соціально-економічних гарантій, гіркі емоції безпорадності і особистісної нереалізованості.

Тож вітаємо чоловіків з їх днем і щиро зичимо здоров'я, теплих обіймів коханих людей і тієї сили, яку надає відчуття успіху та захоплення своєю справою. Принаймні, саме так відбувається у нашого героя – фермера з Івано-Пілля, про якого ми розповідаємо на стор. 5.

Але ж не забуваємо й про жінок – вони також потребують тепла. Ситуація із захистом жінок у нас також доволі проблематична. Втім, є різні думки, і про це ми теж написали.

Завітайте й на стор. 6 та оцініть обіцяний репортаж «випробувано на собі» - про оформлення статусу «дитини війни». Взимку робіт по господарству менше, і саме час зайнятися справами, що відклалися на «колись потім». Покрокова інструкція вам допоможе.

Ну і трохи інформації для майбутніх пенсіонерів. Як підтвердити свій трудовий стаж і з якими труднощами доведеться зіткнутися – читайте на стор. 4.

Насамкінець традиційне звернення до тих наших читачів, хто почуватися у змозі стати кореспондентом нашої газети у своїй сільській громаді. Надсилайте нам новини, репортажі, фотографії – ми будемо раді отримати інформацію з перших рук і підтримати своїх авторів гонорарами. Зв'язатися з нами завжди можна через колл-центр, соцмережі або електронну пошту newspapergromada@gmail.com.

Разом ми зможемо більше!

● Редакція газети/Громада

В УКРАЇНСЬКИХ КЛАСАХ ДИСТАНЦІЙНО НАВЧАЮТЬСЯ 4,5 ТИСЯЧІ ДІТЕЙ З ОКУПАЦІЇ

У школах дистанційної освіти навчаються 4,5 тисячі дітей з окупованих територій Донецької і Луганської областей. Про це повідомила міністр освіти і науки України Ганна Новосад.

За її словами, з 2014-15 років, коли дистанційні курси лише розпочиналися, ця цифра зросла у десятки разів. Більше того, онлайн-класи переповнені, у середньому в них навчаються 30-40 дітей, є навіть клас з 57 учнів.

Міністерка описала, як відбувається таке навчання: «Діти на непідконтрольній території реєструються на Moodle (дистанційний електронний платформи), де розміщені всі матеріали і завдання. А вчителі в закріплених на українській підконтрольній території школах надають їм онлайн-уроки і перевіряють контрольні тести».

У КОСТЯНТИНІВЦІ БЕЗОПЛАТНО ЛІКУВАТИМУТЬ ПАЦІЄНТІВ З «СІРОЇ ЗОНИ»

У реабілітаційно-діагностичному центрі (РДЦ) Костянтинівки з'явилося нове устаткування. Апарат «Міоритм» лікує пацієнтів з ДЦП, допомагає також відновити м'язи після травм, нервових та інших захворювань.

Новий апарат, отриманий за грантовим проектом від БФ «Карітас Краматорська», дозволяє одночасно «підключити» шістьнадцять електродів і робити мікромасаж малими струмами - саме це і має лікувальний ефект.

Звернутися по допомогу до РДЦ Костянтинівки можуть жителі усіх населених пунктів Донецької області. Також запрошуються люди з «сірої зони», які зможуть безоплатно пройти обстеження на новому обладнанні.

НА ДОНЕЧЧИНІ 100 ДІТЕЙ-СИРІТ ОТРИМАЛИ ЖИТЛО ВІД ДЕРЖАВИ

Сто одиниць житла придбали цьогоріч у Донецькій області для дітей-сиріт, - повідомив голова Донецької облдержадміністрації Павло Кириленко.

Найбільше житла діти, позбавлені батьківської опіки, отримали у Маріуполі – 34 квартири. 10 одиниць житла придбали у Краматорську, 9 – у Лимані, 6 – у Бахмуті, 5 – у Слов'янському районі, по 4 – у Добропіллі та Покровську, по 3 – у Костянтинівці, Волноваському та Бахмутському районах, по 2 – в Авдіївці, Мирнограді, Селидовому, Вугледарі, Мар'їнському, Покровському, Добропільському районах, по одній – у Ясинуватському і Нікольському районах, а також у Сіверській, Андріївській та Соледарській ОТГ.

З обласного бюджету витратили на житло 14 млн грн, стільки ж надійшло з місцевих бюджетів.

КОРОТКО

ПРОБЛЕМА

ВІЙНА ЗА ВОДУ

Доступ до чистої води – не привілей, а право кожної людини, підтвержене резолюціями Ради ООН, ратифікованими Україною. Норма споживання питної води на добу складає 6 літрів на людину.

Від початку бойових дій на Сході України водна інфраструктура регіону була пошкоджена понад 300 разів. У багатьох випадках об'єкти водопостачання були під прицільним обстрілом, в інших – зазнавали випадкового пошкодження. Влітку 2019 року доступу людей до води перешкоджали вже економічні чинники – тоді через борги комунального підприємства «Вода Донбасу» на тривалий час залишилися без водопостачання 16 населених пунктів. Наприклад, у прифронтовому Торезьку вода досі подається лише вранці та ввечері. Втім, для багатьох сіл на лінії розмежування навіть такий розклад був би щастям, адже про централізоване постачання води там вже геть забули.

Цистерни з водою та поставки бутильованої води – вихід лише у надзвичайних ситуаціях. Щоб забезпечити щоденні потреби людей, міжнародні організації вже кілька років займаються пошуком резервних джерел на територіях уздовж лінії розмежування.

Тарас АРТЕМЕНКО, керівник проекту БФ «Карітас Маріуполя» з пошуку альтернативних джерел водопостачання прифронтових населених пунктів:

- Навіть якщо ви можете почекати з ліками, то з водою – ні. Ми хотіли обійтися більшою кількістю свердловин без очищення, але, на жаль, природні умови регіону не дозволяють це зробити – якість води залишає бажати кращого. Води у промислових обсягах, щоб будувати очисний завод, тут немає. А якщо поставити б'ювет для населення навіть з найнижчим дебетом 0,5 куба, то за годину воду отримає 10 людей, а за добу 240 – це вже успіх.

Проект «Карітасу Маріуполя» розпочався майже два роки тому, аби забезпечити автономними джерелами питної води 15-кілометрову зону вздовж лінії розмежування. Початку роботи передували ретельний моніторинг, який маріупольський «Карітас» за підтримки «Карітасу України» провів у 20 населених пунктах Донецької і Луганської областей.

В поле зору фахівців потрапили населені пункти, в яких центральні водогони були відсутні або частково пошкоджені, інфраструктура зруйнована, що спричиняло часті перебої з водопостачанням. Один з основних критеріїв при відборі населених пунктів для проекту – наявність малозабезпечених громадян, нездатних купувати привізну воду, ціна на яку була необґрунтовано завищеною.

Восени 2018 року почалися пошуки води в перших населених пунктах: Мар'їнці, Мирному і Андріївці. Гроші пожертвував міжнародний благодійний фонд «Карітас Інтернешнл» – близько 2 млн грн було вкладено в гідророзвідку, буріння свердловин і будівництво б'юветів.

Що є наразі? Пробурена свердловина в Красногорівці глибиною 190 метрів. Вода в ній має досить високі показники якості, а її дебет достатній для забезпечення всього населеного пункту. Сільські громади Миколаївки і Мирного власними силами замінили труби наявних водоводів, допомогу у придбанні труб вони отримали від організації «АДРА».

Роботи тривають, проблема з водопостачанням в регіоні ще довго буде актуальною. На думку Тетяни Земляної, гідрогеолога ТОВ «СТРОЙГЕО», яка надавала допомогу «Карітасу Маріуполя», на півдні Донецької області відшукати якісну воду дуже складно:

- У нас дуже близько залягають граніти, в яких вода перебуває в тріщинах. Як розташовані ці тріщини – закономірності немає. Глибина залягання «підземних річок» в нашому регіоні різна, як і результати їхніх пошуків. В Андріївці, наприклад, глибина залягання – 36 метрів, в Мирному – 28. У Мар'їнці зовсім інша геологія, там пісковики і крейдяні відкладення. Свердловина, яку ми там пробурили на глибину близько 70 метрів, дає 12 тонн води на годину. Що стосується якості води, то добра питна вода у нас є тільки в Гранітному і в селищі Щербак, що під Новоазовськом. Там свердловина на 280 метрів, там геологія інша і вода справжня. В інших місцях на півдні Донецької області якісної води немає.

• Євген ТОПОР/Громада

ЦИФРИ

За даними Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), більш ніж **4,2 МЛН ЛЮДЕЙ**

потерпають від пошкоджень водних систем на Донбасі. Поблизу лінії розмежування це **КОЖНА ЧЕТВЕРТА** людина.

Доступу до чистої питної води **ПОТРЕБУЮТЬ 500 000 ДІТЕЙ**.

З 2014 року **35 ПРАЦІВНИКІВ** сфери водопостачання були вбиті або поранені.

МИКОЛАЇВКА:

Поїздка до Миколаївки відбулася за двома значущими причинами. Перша пов'язана з закінченням програми БФ «Карітас Маріуполя» щодо забезпечення населення паливними брикетами: останні 60 тонн брикетів доставлені до села з початком холодної пори року. Друга причина – безпрецедентний випадок прокладки нового водогону у селі силами і за кошт жителів. Той випадок, коли люди не чекають допомоги ззовні, а самі шукають шляхи розв'язання проблем.

ДОВІДКА: село Миколаївка Волноваського району є центром Миколаївської сільської ради, у підпорядкуванні якої ще три села: Новогнатівка, Богданівка та Вікторівка. Головні напрямки економічної діяльності у довоєнний час – тваринництво, переробка м'ясо-молочної продукції, тепличне господарство з вирощування розсади овочевих культур. До війни в Миколаївці проживало 3 000 осіб, на сьогодні населення села скоротилося до 1 800 людей.

ВОДА КАМІНЬ ТОЧИТЬ

Вода, а тим більше така розкіш, як водогін – одне з небагатьох благ цивілізації, якими може похвалитися далеко не кожне село. У Миколаївці майже на кожні три оселі є колодязі, є й водогін. Дістався він у спадок від заможного за радянські часи колгоспу імені Шевченка. Водовід побудували ще 1978 року. Розрахований він на артезіанську воду зі свердловин, яких в селі три. Дві з них потребують переоснащення, а третя працює. Вода в ній, як кажуть фахівці, низької якості, технічна, на всіх її не вистачає, потрібні додаткові потужності.

В Миколаївці вирішили розв'язувати проблеми послідовно. Не бурити нову свердловину – адже дорого, та й від

проблеми відсутності питної води все одно не позбавитися таким чином – а відремонтувати старий водогін і побудувати фільтрувальну станцію. Виконувач обов'язків голови Миколаївської сільради Микола Мартинов пояснює:

- Нам не можна бурити свердловини більше, ніж на 20 метрів. Якщо глибше – це вже використання природних ресурсів, за них податок платити треба. А на 20-ти метрах доброї води немає.

Зараз питною водою село забезпечує «АДРА». Бочки стоять в сільраді, в клубі, в магазині. До сусідньої Новогнатівки воду теж завозить «АДРА». Сільрада за цю воду платить, а для людей вона безоплатна.

З ремонтом старого водогону, який у селі вирішили зберегти (він не є комунальною власністю, знаходиться у відомстві громадської організації, й підтримка його робочого стану – справа сільської громади), допомогла теж «АДРА». Організація закупила селянам пластикові труби, фітинги і крани. А укладання 5 кілометрів труб миколаївці здійснили самостійно. З кожного двору зібрали по 700 гривень, найняли спецтехніку, викопали траншею і замінили старі чавунні труби на нові пластикові. Навіть примудрилися збільшити число споживачів води – до водогону підключили ще 30 користувачів, тепер вода подається у 130 будинків.

- До прокладання нової труби підключилися не тільки споживачі води, але й

ВОДА, ЗЕМЛЯ, ЛЮДИ, МОЖЛИВОСТІ

НАЖИВО

ті, у кого води в будинках взагалі немає. Хоча були і незадоволені. Хтось досі вважає, що живе в колгоспі, тож цей саме колгосп повинен все за них робити, - розповідає інспектор ВУСу (Військово-обліковий стіл - ред.) і керівник комітету самоорганізації населення Миколаївки Людмила Шкарупа.

Остаточно проблему водопостачання реконструкція водогону не зняла. У селі є ще охочі провести воду до будинку, а також ті, хто цієї води за нинішніх умов не отримує через складний ландшафт. Є такий район в Миколаївці, в просторіччі – «Скеля», туди труби не прокладеш. Ось і думає зараз сільська громада про фільтрувальну станцію, щоб забезпечити питною водою усіх жителів.

- Нещодавно ми виграли грант від ПРООН, купили трактор, щоб траншею викопати, тому що є охочі провести воду до своїх осель. Хочемо прочистити ще одну свердловину. А ще плануємо фільтрувальну станцію поставити на одній зі свердловин і виробляти питну воду самостійно. Нам в цьому обіцяють допомогти «сіміки», - поділився з нами планами Микола Мартінов.

БДЖОЛА - НЕ КОРОВА, ОБСТРІЛІВ НЕ БОЇТЬСЯ

До війни Миколаївка мала славу найбільшого молочного хабу Донецької області. Село забезпечувало молоком Донецьк, Докучаєвськ, Волноваху і Новотроїцьке. З початком бойових дій стадо великої рогатої худоби довелося вирізати. Тримати більше 500 корів і забезпечувати їх кормами стало проблематично - половина земель не обробляється, адже немає дозволу військових.

- У нас було дуже багато худоби. Дві череди у Миколаївці, дві череди у Новогнатівці по сто з гаком голів

у кожній. І це тільки у приватників, - згадує в. о. голови сільради Микола Мартінов. - Всю молочну продукцію, розсаду, овочі ми возили на продаж до Донецька і Докучаєвська. А зараз у нас проблема зі збутом. Маріуполь далеко, майже 90 кілометрів, а до Докучаєвська, самі розумієте, не поїдеш. Питання про землю - теж гостра тема, воно неодноразово піднімалося нами і у Волновасі, і в Києві. До нас приїжджали і прем'єр-міністр, і наш депутат, всі обіцяли розібратися. Бо на папірці земля у нас є, податки вимагають з населення, а обробляти не дозволяють.

Але миколаївців ані скорочення ринку збуту, ані воєнні дії, ані відтік населення не зупиняє. Довоєнний потенціал Миколаївки відчувається досі. Жителі села шукають нові способи поліпшення життя і розвивають нові напрямки. Благодійні організації серйозно допомагають власникам великої рогатої худоби, купуючи доїльні апарати, сепаратори, мотоблоки. За умовою створення робочих місць село отримало кілька грантів, досить великих. Так відкрився один з магазинів в Миколаївці. До речі, асортимент продуктів в ньому такий же, як і в місті - справжній супермаркет.

Створюються сільськогосподарські кооперативи. Найдинамічніше розвивається кооператив бджолярів - наразі до нього входять 30 жителів села. Вже укладено статут кооперативу, об'єднання знаходиться на стадії реєстрації суб'єкта економічної діяльності з амбітною метою поставляти продукцію і на внутрішній, і на зовнішній ринки.

Чому вибір припав на бджільництво, розповідає заступник голови сільради Ольга Нуд:

- Половину з гранту ПРООН на 10 тисяч доларів ми вклали у навчання сільгоспокооперації. Довго думали, чим зайнятися, і зупинилися на бджільництві. Це тихий бізнес, найбільш можливий в зоні конфлікту. Свого часу ми від Червоного Хреста отримали вулики і набори бджоляра, у нас майже в кожному дворі є один-два вулики. А бджола - вона не корова або птах, що з нею станеться? Корові сіно потрібно і пострілів вона боїться, птицю не залишиш без

нагляду, а тут поставив вулик і - готово! Мед - продукт, який довго зберігається, не псується. Вважаємо, що це перспективний напрямок, щоб об'єднатися і продавати свою продукцію.

До села запросили консультантів з Києва, понад 120 людей це навчання пройшли. На третій день, сміється Ольга, жителі села зрозуміли, чим Миколаївка відрізняється від інших сіл:

- Вони усвідомили, що все в селі чудово, що є громада і вона працює. Виявляється, і земля у нас є, і водойми є, і є можливості розвивати бізнес.

А ВДОМА КРАЩЕ

2014 року багато миколаївців покинули свої будинки, населення скоротилося на 40%. Їхали цілими сім'ями, хто куди, - розповідає Микола Мартінов:

- У нас же тут 60 кілометрів - і вже Росія, це якщо по прямій, полями. Багато їхало туди на заробітки або за програмою біженців. Хто влаштувався там, хто ні. Знаю, що з 2015 року у деяких там досі немає громадянства. Багато людей повернулося потім. Всіх тягне на батьківщину. Люди тут народилися, вирости, тут їх рідна оселя.

Зараз, каже голова сільради, народ листується між собою, розповідає тим, хто поїхав, що в селі відбувається, як налагоджується життя, що обстрілів стало менше у порівнянні з 2014-15 роками. Люди повертаються. І народжуються діти. Для громади народження малюків - знакова подія. Раніше на святкуванні Дня села вітали найменшого жителя, а тепер вітають всіх новонароджених. Цього року подарунки вручили аж десятиєм немовлятам.

Багато дітлахів - явна ознака відновлення спокою. У Миколаївці працює школа і дитячий садок. Дві школи, що були тут до війни, довелося об'єднати в одну, адже дітей все одно поменшало. Проте вона не буває порожньою, тут 150 учнів. Минулого року було 12 першокласників, цьогоріч - вже 28. Є шкільний автобус, який привозить дітей із сусідніх сіл. Директор школи Сергій Масалов розповідає, що діти із задоволенням вчать за програмою нової української школи. Правда, старшокласники поки що прагнуть виїхати з села - потрапити якщо не до вишу, то хоча б до училища.

ОСІННІЙ ДОБРИЙ ДЕНЬ

Ближче до вечора мобільна група «Карітасу» збиралася додому. Бурхливо обговорювали закінчення одного проекту, планували наступні. «Доброго дня!» - урочисто промовив українською хлопчик років 10-12-ти, проходячи повз натовп незнайомих гомінливих людей.

Чи то привітання, чи то щира посмішка школярика зробили наш день. Він дійсно став добрим, попри холодний осінній дощ, втому та довгу дорогу попереду. Щось вони - діти - точно знають таке, чого ніколи не зрозуміти нам, дорослим.

● Олена СВІТЛА/Громада

Фото: Ірина ГОРБАСЬОВА/Громада

До війни проблеми, власне, не було. Довідки про стаж, заробітну плату, перейменування підприємств, пільговий стаж роботи, народження, смерть, шлюб – це неповний перелік тих документів, за якими щороку мали змогу звернутися до державного архіву області більше 50 тисяч громадян України та інших країн, які працювали на території нашої області.

В умовах війни все стало значно складніше. Місія отримати архівну довідку стала подекуди нездійсненою.

Про паперовий колапс та можливі шляхи його подолання ми поспілкувалися із заступником директора – начальником відділу використання інформації документів Державного архіву Донецької області **Наталею ПИРОЖКОВОЮ**.

60 ВАГОНІВ АРХІВНИХ ПАПЕРІВ

2014 року Державний архів Донецької області перемістився з Донецька до Костянтинівки. Разом з установою на нове місце поселення поїхали шість спеціалістів. Але, на жаль, майже 2 мільйони одиниць документів лишилися на окупованій території. 350 тисяч з них – це ті, які гарантують людям соціальний захист. Для розуміння: щоб їх перевезти, знадобилося б 60 вагонів.

Загалом на окупованій території залишилися 15 архівних установ міських рад та райдержадміністрацій, а також 47 трудових архівів з 72 (саме вони зберігали документи підприємств, установ, організацій після ліквідації та надавали архівні довідки для соціального захисту громадян, в тому числі з кадрових питань).

У Костянтинівці обласний архів потроху напрацьовує нові фонди. Їх вже понад 50, це три архівосховища. Втім, це далеко не вирішує низку проблем, з якими люди стикаються щоденно. І особливо гостро це відчувають ті, хто оформляє пенсію.

На офіційному сайті установи можна знайти потрібну інформацію з усіх фондів архіву в електронному вигляді. Але їхнє використання можливе лише в ознайомчому порядку. Офіційних довідок з мокрою печаткою архів дати не може, оскільки за процедурою їх можна видавати тільки після звірення з оригіналом. А це сьогодні зробити неможливо: оригінали документів лишилися в окупованому Донецьку. Доступу до підприємств, що знаходяться на непідконтрольній території, архів не має.

Невтішний стан речей і у тих випадках, коли підприємство отримало нову реєстрацію:

- Наприклад, через гарячу лінію Донецької облдержадміністрації до нас надійшло звернення про надання довідки про стаж роботи на Донецькому металургійному заводі. Зараз він зареєстрований у Покровську, але на наш запит підприємство зазначило, що ці документи не вивезені з окупованої території, тому надати їх немає змоги. Подібна ситуація з багатьма підприємствами, які у 2014-2015 роках виїхали та перереєструвалися на підконтрольній Україні території, а свої документи залишили в окупації, - пояснює Наталя Пирожкова.

Були випадки, коли у подібній ситуації для підтвердження факту роботи на підприємстві люди їхали на окуповану територію і брали відповідні довідки з печатками так званих «ЛДНР». Але, згідно з чинним законодавством, вони є недійсними на території «великої» України.

Можливий і такий розвиток подій, коли архів підприємства, розташованого на тимчасово окупованій території, був і залишається на звільненій території. Результат чомусь буває той самий – люди отримати потрібний документ не можуть. Так, архів з документами «Днепрканал-строю», розпорядником яких є Донецьке регіональне управління експлуатації водогосподарських об'єктів «Донецьк-водексплуатація», до війни знаходився в Очеретині. Під час загострення ситуації в регіоні документація була вивезена військовими до Слов'янська, а саме до приміщень Сіверсько-Донецького басейнового управління водних ресурсів. Втім, вже майже рік жодних зрушень не відбувається: уповноважену особу, яка буде розпорядником цих документів та надаватиме довідки для соціально-пра-

ПРЯМА ЛІНІЯ

Архівісти сподіваються повернутися на свої робочі місця у Донецьку, а з установи у Костянтинівці можна буде створити філію.

ВІДШУКАТИ СТАЖ, ЩОБ ОТРИМАТИ ПЕНСІЮ - МІСІЯ НЕЗДІЙСНЕНА?

Переселенка з Шахтарська Ірина Василівна протягом життя працювала у різних сферах, часто змінюючи місце роботи у пошуках гідної зарплатні. А коли прийшов час підрахувати трудовий стаж, раптом з'ясувалося, що одне з підприємств змінило назву, інше – вже давно збанкрутіло, а третє працює на окупованій території і надає довідки за власними правилами. Жінка звернулася по допомогу на гарячу лінію «ГРОМАДИ Схід», а ми звернулися з проблемою до фахівців.

вового захисту громадян, на законних підставах так і не визначено. Наразі спеціалісти обласного архіву продовжують клопотати перед відповідними державними структурами щодо врегулювання цього питання.

Є безвідповідальні керівники і на діючих підприємствах, розташованих у вільній Україні. Так, Костянтинівський завод високовольтної апаратури фактично існує лише на папері. За інформацією Управління статистики у м. Костянтинівка, ПАТ «КЗВА» припинило господарчу діяльність з січня 2017 року. Місцеперебування керівника невідомо. За місцем його реєстрації вже знаходиться інше підприємство, яке не є правонаступником Костянтинівського ПАТ «КЗВА». А відтак, документи з кадрових питань просто покинуті в одному з приміщень нового власника.

Як зазначила пані Пирожкова, на попередній час відомо майже про 20 під-

приємств, де склалася аналогічна ситуація. Механізму з вилучення документації для подальшого зберігання у таких випадках досі не існує.

Тож проблем багато, а рецептів їхнього розв'язання немає. Державний архів області вийшов з ініціативою до усіх дотичних служб, юристів та активістів з пропозицією щодо напрацювання шляхів вирішення цього питання на законодавчому рівні.

ДО ЧОГО ТУТ НАМІБІЯ?

На сьогодні існує кілька прецедентів, коли свої права українці відстоювали через суд. Зокрема, це стосується ситуації з довідками з окупованої території. І допомогли їм в цьому так звані «намібійські виключення».

Довідка: Намібія – країна в Африці, яка до 1990 року була окупована Південно-Африканською республікою (ПАР). 1971 року Міжнародний суд ООН сформулював так звані «намібійські виклю-

чення» із загальних правил невизнання окупації Намібії. Головний їх принцип полягає у тому, що для захисту невід'ємних прав людини є прийнятним врахування окремих документів, що видала окупаційна влада.

Про український прецедент за зразком «намібійських виключень» розповіла Наталя Пирожкова:

- Громадянину, який ще за часів СРСР працював у колгоспі, було відмовлено у призначенні пенсії за віком, бо через неточності у трудовій книжці йому не вистачило для цього трьох років. Аби підтвердити усі записи, чоловік приніс до відповідних органів довідки за підписом архівів, розташованих в ОРДЛО. Коли вони не були враховані, він пішов до суду – і виграв навіть у Верховному.

До речі, посилаючись саме на «намібійські виключення», Кабінет Міністрів України нещодавно своєю постановою врегулював процедуру розгляду документів, що підтверджують факти народження або смерті осіб на тимчасово непідконтрольних територіях.

Тож боріться – поборете. Так, суд - справа затяжна, але результативна. Контакти державних і громадських юристів, які допоможуть скласти позов до суду, ми надавали у першому числі газети «ГРОМАДА Схід». Також ви можете їх отримати телефоном гарячої лінії або поштою за запитом на newspapergromada@gmail.com.

● Лілія АНДРУСИК/Громада

Леонід СЕРАФИМОВИЧ, юрист Благодійного фонду «ПРАВО НА ЗАХИСТ»:

- Якщо підприємство приватне і виїхало на підконтрольну Україні територію, але залишило в ОРДЛО архіви, то для використання судового механізму необхідно отримати від цього підприємства письмову відповідь про те, що воно не може видати довідку про підтвердження страхового стажу або періоду роботи в шкідливих умовах праці, зважаючи на втрату архівів. У разі, якщо людина має доступ до архівів на непідконтрольній території (і якщо вони цілілі), то вона отримує довідки та копії первинних документів там. Нехай навіть вони будуть засвідчені печаткою невизнаних Україною органів. Надалі ці документи будуть використані в суді як письмові докази, оскільки вони містять атрибути документів і є джерелом потрібної позивачеві інформації.

Однак універсальних засобів немає. У кожному випадку потрібно використовувати всі доступні можливості, оскільки багато в чому результат залежить від того, який історичний період трудової діяльності потрібно підтвердити. Правове регулювання різне в періоди до 1991 року, з 1991 по 1999 рік і після 2000 року.

Якщо підтверджуючі документи отримані з печатками так званих «ЛДНР», алгоритм дій такий:

1) Людина звертається до Управління Пенсійного фонду України за місцем проживання для призначення пенсії, надаючи разом з пакетом документів і ті, що отримані на окупованій території.

2) УПФУ приймає рішення про відмову в призначенні пенсії.

3) З письмовою відмовою УПФУ людина звертається до суду для розв'язання даного спору (практика позитивна).

Якщо підтверджуючі документи неможливо отримати з ОРДЛО, то необхідно встановити правонаступника підприємства, на якому працювала людина, і звернутися за отриманням необхідних документів до правонаступника. Якщо правонаступника немає - можна звернутися до відповідного Міністерства, в підпорядкуванні якого було таке підприємство.

«ПЛАКАТИ – НЕ ПРО МЕНЕ!»

Кремінь. Ось слово, яке спадає на думку кожного разу, коли зустрічаєшся із Сергієм Свириденком. Такий же міцний, цілісний, ефективний. Та й ефектний, чого приховувати. Повз не пройде, обов'язково зупинишся поцікавитися історією такого колоритного чоловіка.

ЗАТО, де служив добровольцем у 54-й бригаді, Сергій Свириденко повернувся 2016 року. І не до Донецька, звідки пішов воювати, а до села Іванопілля Костянтинівського району - там до війни мав дачу. Бізнес лишився у Донецьку, де Сергій був власником кількох крамниць на ринках, продавав ковбаси. Що зміг, то вивіз, решту розікрали.

Після служби потрібно було заробляти гроші на життя. І вимушений переселенець вирішив робити те, що добре вмів ще з часів заробітків у Португалії - готувати домашні сири і ковбаси.

На Донеччині тоді саме започаткували грантову програму «Український донецький куркуль». На заснування власної справи можна було виграти гроші: 50% з місцевого бюджету, 50% - з обласного. Сергій подав проєктну заявку останнього дня конкурсу. І отримав максимальну суму – півмільйона гривень.

Так 2017 року ветеран АТО став господарем ферми «Козацьке подвір'я», де побудував сучасну сироварню. Розпочав з виробництва крафтових сирів і ковбас. Згодом додав йогурти, паштети, м'ясні делікатеси, які готує за авторськими рецептами.

Зараз у його холодильнику витримуються понад 20 видів сирів, усі з козячого молока. На подвір'ї – близько ста кіз. А ще гуси, качки, свині. Далі збирається будувати ковбасний цех у прифронтовому Торезьку. Гроші на нього підприємець також планує отримати завдяки гранту.

А ще Сергій мріє розвивати на Донеччині зелений туризм. Щоб до нього приїжджали звідусіль гості - попоїсти, відпочити на сіновалі і дізнатися, яке воно - фермерське життя. Нещодавно отримав ділянку землі, де планує облаштувати територію для екологічного відпочинку.

Вже сьогодні на фермерському подвір'ї завжди людно – то представники влади завітають, то іноземні делегації. Також на екскурсії почали їздити діти. Він радо приймає усіх.

Дружина Сніжана в усьому підтримує чоловіка, заохочує його до нових експериментів, участі у виставках і фестивалях. Добра слава про продукцію Свириденків поширюється не лише Донеччиною, її вже знають далеко поза межами України.

Цими днями Сергій разом із дружиною брав участь у виставці «Схід-Експо»,

ЕКСКЛЮЗИВ

ЧОЛОВІЧА ІСТОРІЯ ОДНОГО ФЕРМЕРА

де підприємці зі Сходу України представляли свою продукцію і ділилися досвідом. Ми дочекалися його приїзду з Києва, щоб розпитати про враження.

- Корисною була поїздка?

- Так, такі заходи, як ця виставка, я підтримую. Це можливість ще раз заявити про себе, показати усій Україні, що попри складнощі, попри те, що триває війна і поруч лінія розмежування, на Донеччині є активні і цілеспрямовані люди. Можливості завжди є, треба їх бачити і користуватися ними. Саме це робить малий бізнес, який взяв на себе відпові-

дальність заробляти самому, надати роботу ще кільком, розвиватися і не опускати руки.

- Ви завжди з дружиною разом. Як ставитеся до гендерної рівності? Це актуальне питання наразі, активно обговорюється на усіх рівнях. Це норма чи утопія в українському суспільстві?

- Я за професіоналів, незалежно від того, чоловік це чи жінка. В українському суспільстві так склалося, що у політиці більше чоловіків, для цього є свої причини. Але це не означає, що через гендерну рівність посаду потрібно віддати жінці лише щоб квот дотриматися. Якщо жінка і чоловік однаково виконують однакову роботу, то мають отримувати ті самі гроші і посади. Немає різниці, хто це робитиме, аби було зроблено якісно, професійно.

Ідею з сирами ми з дружиною виношували разом, коли я служив. Обидва любили сири – італійські, французькі, головне, щоб смачні були. І обидва вирішили виготовляти такий продукт, щоб жителям Донеччини прищепити культуру споживання сирів, коли ти, може, з'їси невеликий шматочок сиру, але такий, щоб отримати задоволення. І зараз у нашій хаті і на фермі не розділяють роботу на жіночу і чоловічу. Треба робити, то береш і робиш. Ми разом є підприємцями, розвиваємо нашу екоферму, і права маємо однакові.

Рівність жінок і чоловіків - це взагалі норма, закріплена у законі. Але насправді у житті це не завжди так, тому, мабуть, до цього велика увага. Хоча зараз ситуація змінюється, жінки відстоюють свої права, у тому числі на побутовому рівні. Жінкам треба бути більш активними, тоді матимемо більше їх і в уряді, і у парламенті, і у бізнесі.

- Справжній чоловік яким має бути?

- Як я (сміється). Це чоловік, який заробляє, поважає жінку, має не лише права, а й обов'язки. Якщо є якісь проблеми, то не жінка винувата, а він сам. Чоловік – це захисник. Але у нашій бригаді в АТО були жінки, ми ставилися до них з повагою, як до рівних. Якщо жінка обрала цей шлях, це нормально, це її вибір. Визнавати рівні права, радитися з жінкою і дослухатися до її порад – це ознака чоловічої сили, а не слабкості.

- Коли чоловіки плачуть?

- На мою думку, не може чоловік плакати. Мене так виховали. Я плакав, коли малим був. Зараз ні, плакати – не про мене. Хоча в житті є різні випадки, коли плачуть і чоловіки. Тож можу й помилятися.

● Наталія ДОНЕЦЬКА/Громада

ДУМКА

РІВНІ ПРАВА ЧОЛОВІКІВ ТА ЖІНОК – ЦЕ НОРМА АБО УТОПІЯ?

Меланія СОТИРКО, Миколаївка:

- Рівності немає, адже права жінок і чоловіків не однакові. На жінок все одно навантаження більше - і в побуті, і у вихованні дітей. Жінкам потрібно бути твердіше характером. Хоча це теж відносно. Якщо не хочеш порушувати гармонію в сім'ї, частіше краще промовчати.

Іван МІКЛОВШ, Краматорськ:

- Я не бачу аж такого утиску жінок чи чоловіків у нашому суспільстві. З кожним роком Україна стає ближче до європейських цінностей, де гендерне рівноправ'я наразі є актуальним. І у цьому питанні Україна виглядає дуже гідно.

Олександр, Привільне:

- У нашому суспільстві – утопія. Воно живе стереотипами, порушуються навіть базові права. Я бачу, як багато хто стикається з насильством у сім'ї, за гендерним принципом «жінка повинна сидіти вдома, виховувати дітей, готувати їжу». Потрібно міняти наше мислення і ставитися один до одного по-людськи.

Ірина МАРТИНОВА, Дружківка:

- Вважаю, що права жінок і чоловіків рівні. З власного досвіду спілкування з колегами-чоловіками у мене не було такого, щоб мене утискали. Ми з ними нарівні спілкуємося і працюємо.

Микола МАРТИНОВ, Миколаївка:

- У нас немає гендерної нерівності. Так ви подивіться, у нас зараз жінки всюди: і в парламенті, і навіть у нашій сільраді. Тут все жінки, один я - чоловік. І мені з ними і приємно, і легко працювати.

Дарина МАКУХА, Краматорськ:

- Сьогодні чоловік запросто може піти в декрет замість жінки. А я, наприклад, сама зараз вдома роблю ремонт, пересуваю меблі - бо мій чоловік допізна на роботі. Вже немає стереотипів, що куховарити має тільки жінка, і ми зараз бачимо, що найкращі шеф-кухарі саме чоловіки. У своїй професії утисків не відчуваю, попри те, що у компанії, де я працюю, таку ж саму посаду посідають лише чоловіки, я єдина дівчина.

ОТРИМАННЯ СТАТУСУ

«ДИТИНИ ВІЙНИ»:

Фото: Людмила ОНИЩЕНКО

ВІД ГОРІЛКИ ДО СТРАШИЛКИ

Журналістка газети «ГРОМАДА Схід» у Маріуполі отримала редакційне завдання на соціальний квест-експеримент: розпочати процедуру отримання для своєї дитини статусу постраждалої від воєнних дій і розповісти про це нашим читачам. Шлях майже пройдено, всі необхідні кроки виконано. Поки Юля чекає рішення по своїй заяві, ми публікуємо її матеріал, створений по гарячих слідах майже у реальному часі.

Будь яка сучасна людина хоче подолати усі бюрократичні процедури «якомога швидше та щоб в одному місці». Саме тому, щоб виконати редакційне завдання - отримати для свого сина статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів - я попрямувала до найближчого ЦНАПу.

Як виявилось, я, по-перше, не з того почала, а, по-друге, послугу отримання цього статусу дитини надають не всі ЦНАПи. Наприклад, у новому Мультицентрі, нещодавно відкритому у Лівобережному районі Маріуполя, вона з'явиться лише на початку 2020 року. А от у ЦНАПі Центрального району, де цю послугу впровадили на початку 2019 року, мені докладно розповіли, куди спочатку звертатися та які документи потрібні.

На перший погляд, процедура здавалася складною, і знайомі навіть радили мені запитися горілкою чи коньяком, або чим там ще традиційно «віддячують» чиновникам у разі створення штучних перешкод. Але за такими «традиціями» ми країну не збудуємо, тож я просто вирішила бути впродовж квесту терплячою та наполегливою. І довела, що все простіше, ніж здавалося, та й «віддячувати» нікому не потрібно – часи такі змінилися.

За отриманим у Маріуполі досвідом я розробила ось такий покроковий алгоритм. Мене запевнили, що він має працювати у кожному місті.

Отже. Претендувати на статус має право особа, яка на час проведення АТО/ООС не досягла 18 років. Подати документи може або сама дитина (якщо їй виповнилося 14 років), або її законний представник. Разом із заявою необхідно надати згоду на обробку персональних даних, копії документів, що посвідчують особу дитини та особу заявника, повноваження законного представника або родинні стосунки з дитиною. Наприклад, бабуся може надати копію свідоцтва про народження доньки, яка є матір'ю постраждалої дитини.

Усі документи надаються в одному примірнику. При подачі копій документів обов'язкове пред'явлення їхніх оригіналів для звірки.

КРОК ПЕРШИЙ. СЛУЖБА СІМ'І

КУДИ ЙТИ? До районних (або міських, якщо у вашому населеному пункті немає поділу на райони) центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (ЦСССДМ).

У МАРІУПОЛІ МОЖНА ЗВЕРТАТИСЯ ЗА ТАКИМИ АДРЕСАМИ:

- Маріупольський міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Маріупольської міської ради, бул. Б. Хмельницького, 24а, (0629) 33 52 25
- Центральний районний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Маріупольської міської ради, вул. Ш. Руставелі, 46, (0629) 33 10 00, (050) 209 04 67
- Кальміуський районний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Маріупольської міської ради, вул. Карпінського, 56, (0629) 47 31 03, (099) 366 03 12
- Лівобережний районний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Маріупольської міської ради, пров. Ризький, 40, (0629) 24 71 51, (0629) 24 15 57, (096) 834 21 23, (050) 561 29 97
- Приморський районний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Маріупольської міської ради, пр. Будівельників, 85а, (0629) 54 37 83, (066) 182 77 76

ЗА ЧИМ ЙТИ? За висновком від працівників ЦСССДМ та оцінкою потреб постраждалої дитини.

СКІЛЬКИ ЧЕКАТИ? Від 1 до 3 місяців.

Це термін, визначений законом, і наразі у Маріуполі робітники районних соціальних служб встигають його дотримуватися - на відміну від 2018 року, коли вони виконували повний обсяг робіт з

надання статусу «дитини війни». За словами начальника управління «Служба у справах дітей» Маріупольської міської ради Наталі Красильникової, тоді було по 200-300 звернень за робочий день, служби не могли впоратися з чергами, постійні затримки спричиняли соціальну напругу. Тому й було прийняте рішення передати частину роботи до ЦНАПів.

• Витяг з медичної картки - за обставин отримання поранення, контузії, каліцтва.

• Карна справа - за обставин, якщо діти зазнали фізичного, сексуального насильства, були викрадені або незаконно вивезені за межі України, залучалися до участі у діях воєнізованих чи збройних формувань, незаконно утримувалися, у тому числі в полоні.

• Державне свідоцтво про смерть - за обставин втрати одного з батьків під час бойових дій у прифронтовій або на окупованій території.

• Прописка в зоні АТО/ООС - якщо дитина зазнала психологічне насильство. Тут важливо знати, що моральні та психологічні страждання дитини не потребують додаткового документального доведення. Вони фіксуються зі слів батьків.

Наприклад, сам факт внутрішнього переміщення вже є підставою надання дитині статусу. В цьому випадку необхідно надати копію довідки ВПО дитини або документа, який підтверджує проживання дитини в зоні конфлікту. Це може бути атестат, медичні документи, учнівський квиток тощо.

Як каже Наталія Красильникова, реєстрація у Маріуполі вже є достатньою підставою для отримання дитиною статусу через те, що вона пережила психологічне насильство. Тож маріупольські батьки найчастіше вказують саме ці обставини.

- Передбачено, що психологічне насильство не потребує доказів. Саме проживання на території, яка входить, скажімо так, до прифронтової зони - колись АТО, наразі ООС - вже є фактом того, що дитина потрапила під психологічний тиск через те, що чула звуки обстрілів і лякала. Якщо дитина маленька і ще не розуміє загрози, вона все одно відчуває напругу своїх батьків, що спричиняє невротичні розлади поведінки, - розповіла голова маріупольської служби у справах дітей.

СКІЛЬКИ ЧЕКАТИ? Загалом 1 місяць.

Документи, що приймають у ЦНАПі, вже за добу мають з'явитися на столі у спеціаліста останньої інстанції - управління «Служба у справах дітей» міської ради (в моєму випадку міста Маріуполя).

Потім цей набір документів узгоджується у всіх відповідних інстанціях міськради та приблизно за місяць служба видає колегіальну ухвалу - відмовити або надати дитині статус.

Зазвичай рішення позитивне, і ЦНАП має повідомити про це громадянина знову ж протягом доби. Повідомлення відбувається через СМС, проте робітники ЦНАПу кажуть, що інколи повідомлення не доходять, і радять за місяць прийти і дізнатися про рішення особисто.

- Відмов я щось і не пригадую. Відмовити можуть на етапі прийняття документів, якщо не додано якоїсь важливої довідки або щось подібне, - каже працівниця ЦНАПу Центрального району Світлана.

За словами Світлани, деякі її колежанки вже давно оформили своїм дітям статус постраждалих від війни - просто за фактом маріупольської прописки. Сама ж

КРОК ДРУГИЙ. ЦНАП

З ЧИМ ЙТИ? З висновком ЦСССДМ і набором документів, різних для кожної категорії постраждалих. Вони мають підтверджувати обставини, що спричинили негативний вплив на дитину.

ЩО ТАКЕ «ОСНОВНИЙ ДОКУМЕНТ»? Перелік необхідних документів можна знайти на сайтах ЦНАПів або дізнатися на місці. Проте важливо заздалегідь визначитися з обставинами, на які ви будете посилалися, і надати так звані «основний документ», який за різних обставин також різний:

ЦИФРИ

Зі слів Наталі Красильникової, за 2018 рік маріупольська служба **НАДАЛА СТАТУС**

5 981 ДИТИНИ. Протягом 2019 року статус постраждалих від бойових дій у Маріуполі **ОТРИМАЛИ ВЖЕ 6 813 ДІТЕЙ**.

У жовтні 2019 року заступник директора Департаменту захисту прав дітей та усиновлення Міністерства соціалістики України Володимир Вовк повідомив, що такий **СТАТУС В УКРАЇНІ МАЮТЬ 33 175 ДІТЕЙ**.

З них 87 отримали статус внаслідок поранення, контузії, каліцтва і одна дитина - внаслідок фізичного і сексуального насильства. Решта визнані постраждалими внаслідок психологічного насильства. Не надали такий статус і офіційно відмовили **340 ДІТЯМ**.

Потенційно отримати статус можуть **ЩЕ МАЙЖЕ 2 ТИСЯЧІ** дітей загиблих або поранених на Сході України військовослужбовців; понад **400 ТИСЯЧ** дітей, які проживають на територіях Луганської і Донецької областей; та понад **300 ТИСЯЧ ДІТЕЙ, ЯКІ МАЮТЬ СТАТУС ВПО**.

вона так і не дійшла до районної служби у справах дітей, адже графіки їхньої роботи співпадають.

БОНУСИ ВІД ГРОМАД

Статус «дитини війни» сьогодні не передбачає надання жодних пільг на державному рівні, однак ця ситуація може змінитися.

- Щоб знати, скільки грошей та на які пільги мають виділятися, ми маємо дослідити ситуацію, кому та яка допомога потрібна, тимчасово чи довільно. І вже потім розраховувати бюджет та спеціальні програми на підтримку дітей з цим статусом, - пояснює Наталя Красильникова.

На рівні територіальних громад і окремих міст «діти війни» можуть вже зараз отримувати певні соціальні бонуси.

- Наприклад, у черзі на відпочинок ці діти будуть першими, чи це можуть бути спеціальні реабілітаційні програми або психологічна підтримка, - перелічує координаторка громадської організації «Донбас СОС» Віолетта Артемчук.

За даними Мінсоцполітики (яке, в свою чергу, посилається на дані місцевих органів виконавчої влади), такі види допомоги діють майже у кожній п'ятій територіальній громаді. Тобто з тих 33 тисяч дітей, які вже отримали статус, понад 7 тисяч одержують соціальні послуги.

МИФИ ТА СТРАШИЛКИ

Протягом дослідження цієї теми і проходження процедури подання документів я поспілкувалася з багатьма людьми. Чого я тільки не наслухалася! Найбільший острах маріупольських мам викликають висновки психологів, які, як кажуть, можуть вплинути на отримання у майбутньому водійських прав.

Не секрет, що наші люди люблять вигадувати страшилки, щиро їм вірити та блискуче розповідати. Натомість спеціалісти впевнені: великої користі від статусу постраждалої дитини поки, може, й нема, але й жодної шкоди від нього очікувати підстав точно не існує.

● Юлія ГАРКУША/Громада

Віолетта АРТЕМЧУК, координаторка гарячої лінії ГО «Донбас СОС»:

- За підказками та порадами щодо отримання цього статусу до нас звертаються регулярно. На днях на гарячу лінію телефонувала мати, питала, чи варто взагалі оформлювати статус, чи не буде він чимось загрожувати дитині в майбутньому? Люди посилаються на нібито приватні бесіди із представниками державних органів, які казали: «От ви зараз оформите цей статус, а потім, якщо ваша дитина захоче потрапити до вишу військового або МВС, то її не візьмуть як психічно нестабільну». Припущення начебто про неотримання водійських прав – ну, це вже взагалі сталий міф.

На сьогодні це нічим не підтверджені плітки та залякування. Для чого розповідати такі страшилки, я не знаю. Подекуди навіть фахівці щось вигадують. Нам телефонували працівники служб у справах дітей із питанням: де ми візьмемо психіатра, щоб засвідчити психологічну травму у дітей-переселенців? Нагадую, що обстеження тут не потрібне, адже переселення - це вже є факт психологічної травми.

Хотілося б заспокоїти ваших читачів і розвіяти їхні побоювання. Нічого подібного не може бути.

ФЕСТИВАЛЬ

Вчетверте на сході України відбувся регіональний літературно-мистецький фестиваль «Кальміюс». Впродовж тижня 4-9 листопада поети, прозаїки, актори і музиканти безоплатно виступали у Краматорську, Костянтинівці, Дружківці, Покровську, Добропіллі та Слов'янську.

Протягом тижня відбулося більше 30 подій на 18 майданчиках. На зустрічі і вистави у школах, бібліотеках, кінотеатрах збиралися повні зали. Приходили місцеві, приїжджали жителі сусідніх міст, містечок та сіл.

Головна тема цьогоорічного фестивалю — «Свобода в умовах несвободи». Головна теза — перемога над несправедливістю твориться не супергероями, а складається з маленьких щоденних кроків зі звільнення власної душі від міфів, стереотипів, острахів.

Щира атмосфера «Кальміюсу» - це результат прагнень його організаторів, серед яких представники різних регіонів України. Одні мають велике бажання повернутися до свого українського Донецьку, а інші мріють побачити український Донецьк вперше.

- «Кальміюс» — неначе потужний камертон, - поділилася своїми враженнями гостя фестивалю дитяча письменниця Євгенія Пірог. - Сповнений літературних хвиль і мистецьких коловоротів, фестиваль вихлюпнув на прифронтову Донеччину свіжий океан книжок, дійств, знайомств, обіймів... І ти звиряєшся з усіма цими історіями та роздумами. Про своїч-чужих, про лещата ситуацій і про дивне й дивовижне життя — тут і зараз — з усвідомленим вибором. З чуттям власної свободи в несвободі чужих умов.

На фестиваль приїхали двадцять п'ять письменників. Хтось з них брав участь у ньому вперше. Під час зустрічей з читачами вони презентували свої нові твори, підписували книжки.

Деякі книги щойно з друкарні. Як от антивоєнний роман «Цуцик». Його автор Віталій Запека усе життя був фотографом на Полтавщині. Коли почалася війна, пішов служити добровольцем. В окопі почав писати і отримувати перші відгуки від побратимів.

- Це історія маленького цуценяти, яке народилося під вибухи. Я розповів її від імені собаки, тому зараз мене представляють як людину, яка знає мову собак. На позиціях завжди є тварини — коти, собаки, бійці люблять їх. Я подумав, що треба написати твір про те, як вони живуть за таких умов, - розповів письменник.

● Наталя БУТКО/Громада

НАСТУПНОГО РОКУ У ДОНЕЦЬКУ!

Ще одна прем'єра — книга донеччанки, докторки історичних наук, письменниці Олени Стяжкіної «Стигма окупації». Книжка саме про вибір, ким та якою бути людині в умовах несвободи. Про одну з її героїнь, маріупольчанку Єлизавету Бірюкову ми, якщо пам'ятаєте, писали у першому числі газети «ГРОМАДА Схід».

- Я описала історії трьох жінок, які жили у Чистяковому, Дебальцевому та Маріуполі в окупації, - каже пані Олена. - Одна з них була партизанкою, інша — не дуже моральною вчителькою, а третя рятувала людей на рибному комбінаті. Лише зараз, маючи власний досвід окупації, ми можемо уявити собі, як вони виживали в цій катастрофі, як кожного дня робили вибір на користь свободи чи несвободи. Тож для мене ця книжка - терапевтичне письмо, оскільки досвід є повторюваним. Війни завжди спираються на архаїчні категорії, вони виносять з людини Добро і Зло, цей досвід допоможе подивитися на людей, які зараз живуть в окупації, спробувати зрозуміти їх.

Щоразу у своїх виступах Олена Стяжкіна нагадує, як багато тисяч років поспіль євреї, котрі усюди відчували себе вигнанцями, закінчували свою молитву словами «До зустрічі в Єрусалимі». Так само організатори, учасники та гості «Кальміюсу» висловлювали сподівання, що наступний фестиваль відбудеться і стане подією вже у звільненому Донецьку.

ЧИТАЧАМ «ГРОМАДИ СХІД» ВІД УЧАСНИКІВ ФЕСТИВАЛЮ «КАЛЬМІЮС»

Віталій ЗАПЕКА, письменник:

- Вибачте, що зараз ви живете в таких умовах. Але історія — це невпинна штука. Рано чи пізно, але перемогу ми здобудемо, і все буде Україна!

Олена СТЯЖКІНА, письменниця:

- Люди, які живуть у «сірій зоні», для мене — герої. Їхнє життя сьогодні є надзвичайно важким, а досвід незрівняний з моїм переселенським. Страх бути поглинутими війною - щоденний, але при тому вони посміхаються, опікуються дітьми, працюють, читають газету. А це означає, що вони мають вижити, бо вони будуть найкращими тренерами з екстремального виживання і розбудови мирного життя.

